



## **UJAWNIENIE INFORMACJI**

**z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału  
Banku Spółdzielczego w Kłodawie  
na dzień 31.12.2017 roku ,  
a także art.111a.ust 4 ustawy - Prawo bankowe**

**Kłodawa, czerwiec 2018 r.**

## **I. Wprowadzenie**

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w *Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych* (zwanego dalej *Rozporządzeniem CRR*) dokonuje, w niniejszym dokumencie zwanym dalej *Ujawnieniem*, ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji.
2. Niniejsze *Ujawnienie* obejmuje również informacje, o których mowa w art. 111a ust. 4 ustawy *Prawo bankowe*.
3. O ile nie zaznaczono inaczej, dane liczbowe prezentowane są w złotych.

### **1.1 Informacje ogólne o Banku**

1. Bank Spółdzielczy w Kłodawie z siedzibą w Kłodawie, ul. Krępa 2 , został założony w 1925r , wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000154031 w Sądzie Rejonowym Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy. Bankowi nadano numer statystyczny REGON: 000505295 .
2. Organami BS są:
  - Zebranie Grup Członkowskich,
  - Zebranie Przedstawicieli,
  - Rada Nadzorcza ,
  - Zarząd .
3. W 2017 roku BS w Kłodawie prowadził działalność poprzez:
  - Centralę Banku, Kłodawa ul. Krępa 2,
  - Oddział w Olszówce,
  - Oddział w Turzynowie ,
  - Punkt Kasowy Kłodawa ul. Dąbska 8
  - Punkt Kasowy w Chodowie
4. BS w Kłodawie zrzeszony jest w SGB-Banku S.A. w Poznaniu oraz jest członkiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB .
5. BS w Kłodawie na dzień 31.12.2017 roku posiadał akcje w SGB- Banku S.A. w Poznaniu o wartości bilansowej 461.800,00 zł.
6. Zaangażowania kapitałowe Banku nie jest konsolidowane oraz nie pomniejsza funduszy własnych banku .

### **1.2 Zasady ujawniania przez Bank informacji**

1. Bank Spółdzielczy w Kłodawie z siedzibą w Kłodawie ul. Krępa 2 przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg. stanu na dzień 31-12-2017 roku .
2. Informacje ujawniane są w języku polskim i w walucie polskiej.
3. Informacja ujawniania jest ogłaszana z częstotliwością roczną, nie później niż w terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego przez Zebranie Przedstawicieli.
4. Informacje dostępne są w formie papierowej w Centrali Banku Spółdzielczego w Kłodawie ul. Krępa 2 w godzinach pracy oraz na stronie internetowej [www.bsklodawa.eu](http://www.bsklodawa.eu)

## II. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem.

### 1.1 W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą wewnętrzne strategię i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. „Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kłodawie” określa cele strategiczne oraz również podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie. Informacje dotyczące strategii i procesy zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka; strukturę i organizację komórki monitorującej dane rodzaje ryzyka w Banku; zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka; zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczenia ryzyka oraz strategię i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metody ograniczania ryzyka – zawarte są w *Załączniku nr 1* do niniejszej informacji. Załącznik nr 1 zawiera także informacje objęte art. 111 a ust. 4 ustawy – Prawo bankowe.

### 1.2 Oświadczenie Zarządu.

Oświadczenie Zarządu Banku na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku stanowi *Załącznik nr 2* do niniejszej informacji.

## 2. Informacje w zakresie systemu zarządzania Banku.

Organem zarządzającym Bankiem jest Zarząd Banku. W 2017 r Zarząd działał w 4 osobowym składzie tj ; Prezes Zarządu, Wiceprezes Zarządu I- zmiana od 26.10.2017 r., Wiceprezes Zarządu II i Wiceprezes Zarządu (społeczny).

1) Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim.

Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.

2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg Statutu Banku biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z „Procedurą oceny kwalifikacji Członków Zarządu.”

3) W Banku został powołany Komitet Audytu RN

4) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu.

5) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami / Komitetu Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym.

6) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty Instrukcją „System informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Kłodawie” definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne.

Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

### III. Fundusze własne

Fundusze własne stanowią źródło finansowania działalności Banku i są gwarancją rozwoju. Stanowią również zabezpieczenie w przypadku poniesienia straty przez Bank. Wartość funduszy własnych jest wyznacznikiem poziomu stabilności finansowej Banku co przekłada się na stopień bezpieczeństwa prowadzonej działalności oraz zaufania Klientów Banku.

Bank posiada fundusze własne odpowiadające wymogom nadzorczym oraz dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności tj. na poziomie zapewniającym stabilną sytuację ekonomiczną.

Wysokość funduszy własnych Banku wyliczany jest zgodnie z przepisami rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2012r.

Fundusze własne zgodnie z powyższymi przepisami obejmują:

- 1) Kapitał Tier I ;
- 2) Kapitał Tier II :

Kapitał Tier I składa się:

- a) kapitału podstawowego obejmującego m.in.
  - skumulowane inne całkowite dochody ( fundusz z aktualizacji wyceny środków trwałych),
  - kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy ) ,
  - fundusz ogólnego ryzyka bankowego ,
  - fundusz udziałowy ustalony na dzień 28-06-2013 r. pomniejszony o wypowiedziane udziały za zgodą KNF
- b) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I :
  - wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej ,
  - określoną wartość procentową funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego ( zgodnie z art.468 ust 2 rozporządzenia CRR),
  - dodatkowe korekty dotyczące kapitału CET 1 wynikające z art.3 CRR

Kapitał Tier II składa się:

- a) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 63 CRR;
- b) pożyczki podporządkowane;
- c) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem;
- d) pomniejszenia kapitału Tier II:
  - wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
  - posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
  - posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

Łączna kwota funduszy własnych na dzień 31-12-2017 roku wynosiła **7 810.691,27 zł**.  
Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku.

*W celu przejrzystości danych zakres ujawnień ograniczono do pozycji niezerowych.*

Wyszczególnienie	Kwota w zł
<b>Fundusze własne ogółem dla współczynnika wypłacalności</b>	<b>7 810 691,27</b>
Kapitał Tier 1	7 810 691,27
<b>Kapitał podstawowy CET1</b>	<b>7 810 691,27</b>
Fundusz udziałowy w ramach korekt okresu przejściowego	424 000,00
Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	7 332 118,07
Skumulowane inne całkowite dochody (kapitał z aktualizacji wyceny)	9 588,59
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	80 000,00
(-) Inne wartości niematerialne i prawne	- 8 419,42
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier 1 (np. amortyzacja kapitału z aktualizacji wyceny ze znakiem (-) )	-1 917,72
(-) Dodatkowe korekty dotyczące kapitału CET 1 wynikające z art.3 CRR	- 24 678,25
<b>Dodatkowy kapitał podstawowy (AT1)</b>	<b>0,00</b>
<b>Kapitał Tier 2</b>	<b>0,00</b>
<b>Fundusze własne</b>	<b>7 810 691,27</b>
<b>Całkowita kwota ekspozycji na ryzyko</b>	<b>40 883 171,00</b>
Całkowita kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe	36 466 352,00
Całkowita kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne	4 416 819
<b>Współczynnik kapitałowy CET1</b>	<b>19,10%</b>
<b>Współczynnik kapitałowy T1</b>	<b>19,10%</b>
<b>Całkowity współczynnik kapitałowy</b>	<b>19,10%</b>

Informacje na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, w pełnym ujęciu umieszczono w *Załączniku nr 3* do niniejszej informacji, dodatkowo w *Załączniku nr 4* Bank ujawnia cechy instrumentów kapitałowych.

#### IV. Wymogi kapitałowe

- Bank identyfikuje w swojej działalności i zarządza różnymi rodzajami ryzyka. Kapitał wewnętrzny to oszacowana wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności. Bank dostosowuje wielkość kapitału do poziomu i rodzaju ryzyka na jaki jest narażony oraz do charakteru, skali i złożoności działania. W tym celu wdrożono proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP). W ramach procesu ICAAP Bank szacuje alokuje i utrzymuje kapitał na poziomie zgodnie z profilem.
 

BS stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

  - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
  - 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.

Bank stosuje współczynnik wsparcia, o którym mowa w § 501 Rozporządzenia CRR. Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP), zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.
- Podczas przeprowadzania Badania i Oceny Nadzorczej Komisja Nadzoru Finansowego, nie wskazała konieczności utworzenia dodatkowych wymogów kapitałowych.

3. Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp	Wyszczególnienie	Kwota
1.	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,-
2.	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	60 867,-
3.	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	86 205,-
4.	ekspozycje wobec instytucji	84,-
5.	ekspozycje wobec przedsiębiorców	271 516,-
6.	ekspozycje detaliczne	122 495,-
7.	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	2.304 124,-
8.	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0,-
9.	ekspozycje kapitałowe	37 024,-
10.	inne pozycje	34 993,-
	RAZEM	2.917 308,-

4. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyk - I Filar według stanu na dzień 31.12.2017 roku. Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z „Zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Kłodawie”.

Wyszczególnienie	Kwota
Ryzyko kredytowe	2.917.308,-
Ryzyko operacyjne	353 346,-
Pozostałe wymogi	0,-
<b>Łączny wymóg na ryzyka Filaru I</b>	<b>3.270.654,-</b>

Kwota minimalnego wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego – I Filar została wyliczona zgodnie z Zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Kłodawie”.

5. Wymogi w zakresie bufora antycyklicznego prezentowane są w *Załączniku nr 5* do niniejszej informacji.

## V. Ryzyko kredytowe

- 1.1 Należności przeterminowane rozumiane są jako niespłacona Bankowi przez kredytobiorcę w ustalonym terminie, część lub całość należności z tytułu udzielonego kredytu lub pożyczki, tj. kapitału, odsetek. Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowych.  
Do wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.
- 1.2 Należności zagrożone (z rozpoznaną utratą wartości) są to należności banku zakwalifikowane do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”, a więc te ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 3 miesiące lub brak w/w opóźnienia, ale sytuacja ekonomiczno-finansowa dłużnika budzi obawy.

Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008r w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (...).

2. Do ustalania korekt wartości Bank stosuje efektywną stopę procentową. Metoda polega na ustaleniu zamortyzowanego kosztu składnika oraz przypisaniu go do odpowiednich okresów sprawozdawczych.  
Efektywna stopa procentowa dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto do terminu zapadalności albo wymagalności. Przy wyliczeniu efektywnej stopy procentowej Bank uwzględnia wszelkie płacone i otrzymane prowizje i opłaty bezpośrednio związane z udzielonym kredytem, które przyporządkowane są do danej umowy kredytowej i są elementem przychodów odsetkowych. Bank dla kredytów w rachunku bieżącym i ROR dla których nie można wygenerować harmonogramu spłat rozlicza prowizje w czasie metodą liniową i zalicza na dobro przychodów prowizyjnych.

- 2.1 Bank przyjął i stosuje w regulacjach wewnętrznych ("Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością Banku Spółdzielczego w Kłodawie") zasady dotyczące tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków(...).

Zgodnie z zasadami określonymi w w/w Rozporządzeniu, Bank tworzy rezerwy w wysokości odpowiadającej poszczególnym kategoriom ryzyka, korzystając z możliwości pomniejszeń rezerw celowych.

Dla ekspozycji normalnej i pod obserwacją tworzona jest rezerwa w wysokości 1,5 %, dla ekspozycji poniżej standardu 20%, dla ekspozycji wątpliwych 50%, natomiast dla ekspozycji straconych 100%.

3. Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2017 roku w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie.

Lp	Klasa ekspozycji	Stan na dzień 31.12.2017 r. w zł
1	ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	292 374,-
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	3 804 201,-
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	1 095 652,-
4	ekspozycje wobec instytucji	19 439 956,-
5	ekspozycje wobec przedsiębiorców	4 293 770,-
6	ekspozycje detaliczne	2 041 576,-
7	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	28 801 547,-
8	ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0,-
9	ekspozycje kapitałowe	720 692,-
10	inne pozycje	2 250 529,-
	RAZEM	62 740 297,-

Bank odstępuje od monitorowania i ustalania limitów koncentracji w dany region geograficzny z uwagi na prowadzenie działalności tylko na terenie jednego województwa.

3.1 Strukturę zaangażowania Banku według typu kontrahenta w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31-12-2017 r.

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego przedstawia poniższa tabela

Lp	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Banki	20.006.042,-
	Należności normalne	20.006.042,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	0,-
<b>Razem zaangażowanie w sektorze finansowym</b>		<b>20.006.042,-</b>

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego przedstawia poniższe tabele.

Lp	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0,-
	Należności normalne	0,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	0,-
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	288 564,-
	Należności normalne	288 564,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	0,-
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	555 777,-
	Należności normalne	555 777,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	0,-
4.	Osoby prywatne	5 044 471,-
	Należności normalne	5 041 206,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	3265,-
5.	Rolnicy indywidualni	28 991 998,-
	Należności normalne	27 252 372,-
	Należności pod obserwacją	1 739 626,-
	Należności zagrożone	0,-
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	1 148 331,-
	Należności normalne	1 148 331,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	0,-
<b>Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym</b>		<b>36 029 141,-</b>

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego roku przedstawia poniższa tabela

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	3 807 494,-
Należności pod obserwacją	0,-
Należności zagrożone	0,-
<b>Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym</b>	<b>3 807 494,-</b>



4. Strukturę branżową ekspozycji w rozbiściu na klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela

Lp.	Branże	Wartość w zł
1.	Rolnictwo	28 991 998,-
	Należności normalne	27 252 372,-
	Należności pod obserwacją	1 739 626,-
	Należności zagrożone	0,-
2.	Handel	555 777,-
	Należności normalne	555 777,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	0,-
3.	Usługi i działalność gdzie indziej niesklasyfikowana	1 436 895,-
	Należności normalne	1 436 895,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	0,-
4.	Inne sektory niefinansowym	5 044 471,-
	Należności normalne	5 041 206,-
	Należności pod obserwacją	0,-
	Należności zagrożone	326,-
<b>Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym</b>		<b>36 029 141,-</b>

5. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2017 roku :

Z uwagi na brak możliwości przedstawienia terminów zapadalności z podziałem na kategorie ekspozycji , poniższe dane przedstawiono w podziale na sektory wg wartości nominalnej.

Zestawienie uwzględnia ekspozycje kredytowe Banku zgodnie ze sprawozdaniem FINREP arkusz FIN005\_1.

	(w zł)			
	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	Sektor instytucji rządowej i samorządowej	Instrumenty dłużne
Bez określ. terminu	2 197 154	3267	0	0
<=1 tydzień	16 834 805	920 826	0	0
>1 tyg.<= 1 miesiąc	2 323 264	196 978	15 582	0
1-3 miesięcy	60 940	1 324 050	145 748	0
3-6 miesięcy	267 870	1 555 545	161 329	0
6-12 miesięcy	36 300	3 680 458	322 659	0
1-2 lat	92 000	5 427 348	420 318	0
2-5 lat	6 820	10 827 466	794 282	0
5-10 lat	256 000	8 572 312	814 844	0
10-20 lat	0	3 049 046	760 680	0
powyżej 20 lat	0	471 846	372 052	0
RAZEM	22 075 153	36 029 142	3 807 494	0

6. Kwoty ekspozycji w rozbiściu na istotne branże:

- ekspozycji zagrożonych,
- salda korekt wartości i rezerw,
- korekt wartości i rezerw w okresie roku obrachunkowego,

Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości w rozbiciu na typy kontrahentów (wartość zł.)

	Ekspozycje zagrożone	Salda korekt wartości i rezerw	Ekspozycje po uwzględnieniu korekt
Osoby prywatne (zaległe prowizje)	3 265,-	3 265,-	3 265,-

Na dzień 31.12.2017 roku Bank Spółdzielczy w Kłodawie nie ma istotnych ekspozycji zagrożonych, które stanowiłyby zagrożenie dla całego portfela kredytowego.

Kredyty zagrożone stanowią 0,00 % całego portfela kredytowego .

7. Uzgodnienie zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji zagrożonych (wartość zł.)

Opis rodzaju korekt wartości i rezerw	Saldo początkowe	Utworzenie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Saldo końcowe
Rezerwy celowe	13 070	29 301	4 623	37 748

8. Odzyskanych należności

Ponadto w roku 2017 BS w Kłodawie z tytułu odzyskanych należności, znajdujących się w pozabilansie Banku, osiągnięto przychód w wysokości 9 787,75 zł , który zaliczono bezpośrednio do rachunku zysku i strat .

9. Ryzyko kredytowe kontrahenta

W związku z charakterem działania Banku i brakiem portfela handlowego ryzyko kredytowe kontrahenta nie występuje.

## VI. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI).

Bank nie korzysta z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI).

## VII. Ryzyko operacyjne

1. Ryzyko operacyjne - możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych , ludzi i systemów informatycznych lub ze zdarzeń zewnętrznych.

2. Bank obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA) .

**Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne Banku na dzień 31 grudnia 2017 wyniósł 353 346,-zł.**

3. Klasyfikacja zdarzeń operacyjnych służy identyfikacji przyczyn powstawania tych zdarzeń, pomiarowi ryzyka operacyjnego oraz wykorzystania narzędzi statystycznych.

4. Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z nową Rekomendacją M KNF obejmuje 7 kategorii:

- 1) **oszustwa wewnętrzne** – straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściach regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnorodności lub dyskryminacji pracowników, które dotyczą, co najmniej jednej strony wewnętrznej,
- 2) **oszustwa zewnętrzne** – straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych przez stronę trzecią,
- 3) **zasady** dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy – straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi

zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające z nierównego traktowania i dyskryminacji pracowników,

- 2) **klienci, produkty i praktyki operacyjne** – straty wynikające z niewywiązywania się z obowiązków względem określonych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań powierniczych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu,
  - 3) **szkody** związane z aktywami rzeczowymi – straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych w wyniku klęski żywiołowej lub innych wydarzeń,
  - 6) **zakłócenia** działalności banku i awarie systemów – straty powstałe na skutek zakłóceń działalności banku lub awarii systemów,
  - 7) **wykonywanie** transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi – straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wynikłe ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami.
5. Proces ewidencji incydentów ryzyka operacyjnego realizowany jest za pomocą programu informatycznego wspomagającego zarządzanie ryzykiem operacyjnym, który umożliwia rejestrację, analizę pomiar i monitorowanie ryzyka.
  6. Poziom ryzyka operacyjnego został oszacowany na podstawie zarejestrowanych zdarzeń w Rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz kształtowania się wskaźników KRI za ostatnie cztery kwartały.
  7. Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2017 r

- od 01.01.2017r. do 30.06.2017r. – zarejestrowano 12 zdarzeń,

- od 01.07.2017r. do 31.12.2017r. – zarejestrowano 7 zdarzeń.

Ilość zdarzeń operacyjnych zarejestrowanych od 01.01.2017r. do 31.12.2017r.

Lp	Kategoria ryzyka	Ilość zdarzeń			
		31.03.2017	30.06.2017	30.09.2017	31.12.2017
1	Oszustwa wewnętrzne	0	0	0	0
2	Oszustwa zewnętrzne	0	0	0	0
3	Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0	0	0	0
4	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0	0	0	0
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0	0	0
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	3	4	0	0
7	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	0	5	4	3
RAZEM		3	9	4	3

Wielkość strat pośrednich operacyjnych zarejestrowanych od 01.01.2017r. do 31.12.2017r.

Lp	Kategoria ryzyka	Wielkość strat			
		31.03.2017	30.06.2017	30.09.2017	31.12.2017
1	Oszustwa wewnętrzne				
2	Oszustwa zewnętrzne				
3	Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy				
4	Klienci, produkty i praktyki operacyjne				
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi				
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	16,51	307,67		
7	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	0,00	57,51	109,80	115,03
RAZEM		16,51	365,18	109,80	115,03

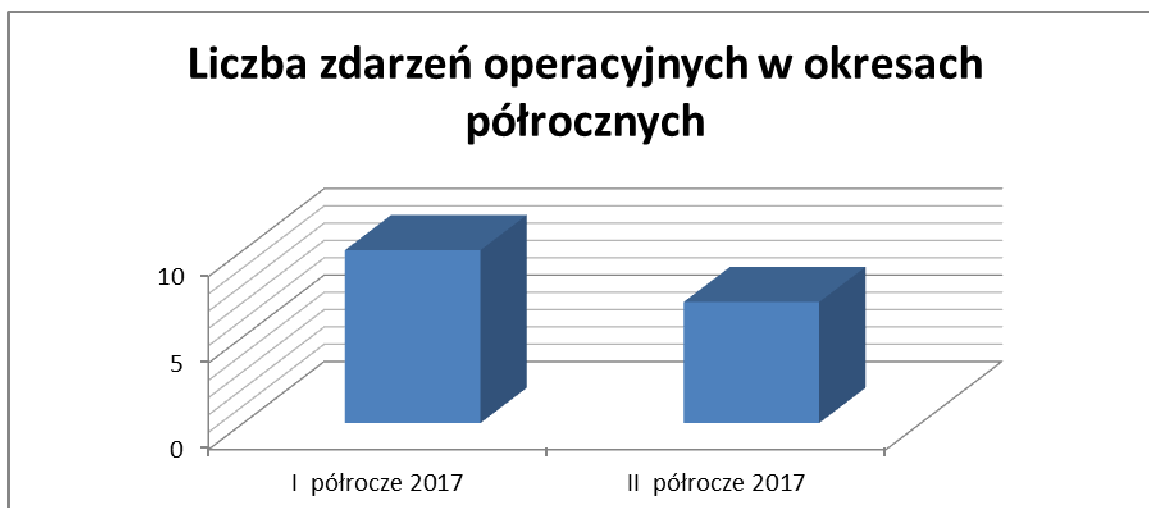
Wielkość strat bezpośrednich operacyjnych zarejestrowanych od 01.01.2017r. do 31.12.2017r.

Lp	Kategoria ryzyka	Wielkość strat			
		31.03.2017	30.06.2017	30.09.2017	31.12.2017
1	Oszustwa wewnętrzne				
2	Oszustwa zewnętrzne				
3	Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy				
4	Klienci, produkty i praktyki operacyjne				
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi				
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów		2 744,13		
7	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi				
RAZEM		0,00	2 744,13	0,00	0,00

8. Ryzyko operacyjne utrzymywało się na akceptowalnym poziomie i profil ryzyka nie uległ zmianie, w związku z czym poziom ryzyka został oceniony nadal jako umiarkowany. Ponadto podejmowane na bieżąco działania w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne redukują jego poziom i ryzyko wystąpienia strat, które w istotny sposób mogłyby wpłynąć na działalność Banku.
9. Suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w danym roku.

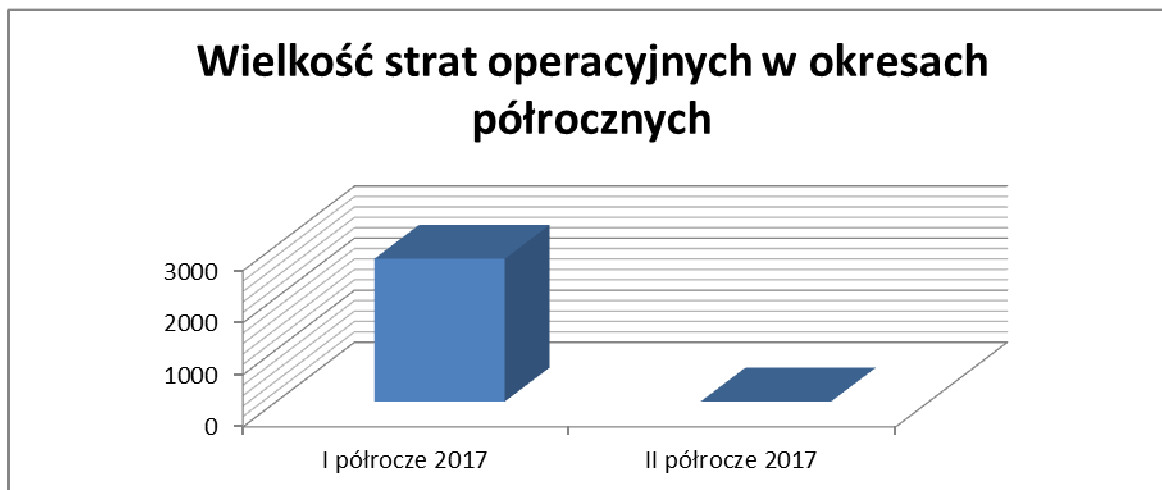
Suma strat pośrednich za I półrocze 2017r. – 381,69 zł.

Suma strat pośrednich za II półrocze 2017r. – 224,83 zł.



Suma strat bezpośrednich za I półrocze 2017r. – 2 744,13 zł.

Suma strat bezpośrednich za II półrocze 2017r. – 0,00 zł.



10. Działania mitygujące jakie zostały podjęte w celu uniknięcia zdarzeń w przyszłości
- Odnotowane straty w 2017 roku mieszczą się w granicach ogólnego limitu strat, jakie Bank może ponieść z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego. Odnotowane zdarzenia i poniesione straty nie spowodowały wzrostu ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne w związku z czym nie ma konieczności tworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego. Powyższe zdarzenia nie spowodowały sytuacji, która mogłaby niekorzystnie wpłynąć na działalność Banku, stwarzając zagrożenia dla ciągłości działalności lub też poniesienia straty. Podejmowane na bieżąco działania w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne redukują jego poziom i ryzyko wystąpienia strat.

## VIII. Ekspozycje kapitałowe

- 1.1 Podział ekspozycji ze względu na cele nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne), wg stanu na 31-12-2017r.

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię
1.	Akcje SGB S.A. w Poznaniu	-	461.800,-
2.	Udział - Spółdzielczy System Ochrony SGB	-	1.000,-
3.	Udziały Concordia TUW	-	2.000,-

- 1.2 Według przyjętych w Banku Zasad Rachunkowości aktywa i zobowiązania finansowe wycenia się w oparciu o następujące zasady:
- 1) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości rynkowej, a aktywa finansowe, dla których nie istnieje aktywny rynek według określonej w inny sposób wartości godziwej;
  - 2) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej;
  - 3) udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności własne Banku, które nie są przeznaczone do obrotu, wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej;
  - 4) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny;
  - 5) akcje i udziały podporządkowane wycenia się metodą praw własności z uwzględnieniem

zasad wyceny określonych w art. 63 ustawy, natomiast pozostałe akcje i udziały zaliczone do aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości ;

- 6) aktywa finansowe ,których wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, wycenia się według zamortyzowanego kosztu ;
- 7) aktywa przejęte za długi wycenia się według wartości godziwej. Na różnicę pomiędzy kwotą długu a niższą od niej wartością godziwą przejętych aktywów tworzy się rezerwę celową lub dokonuje się odpisu aktualizującego wartość tych aktywów. W przypadku gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy;
- 8) zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu , w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się według wartości godziwej, z wyjątkiem zobowiązania, które ma zostać rozliczone poprzez przekazanie instrumentu kapitałowego, którego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, należy wycenić w wysokości zamortyzowanego kosztu. Skutki zmiany wartości godziwej zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu odnosi się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych ;
- 9) zobowiązania finansowe nie przeznaczone do obrotu i nie będące instrumentami pochodnymi wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu , z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej :

2. Zestawienie papierów wartościowych wg stanu na dzień 31-12-2017 r.- Bank posiada papiery wartościowe w wysokości 256 000 zł.

3. Rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych

Rodzaj i charakter ekspozycji	Kwota ekspozycji
Papiery notowane na giełdzie	Bank nie posiada
portfele papierów wartościowych nie dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych	Bank nie posiada
Inne ekspozycje	256 000

4. Zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym  
Na dzień 31-12-2017 r. Bank nie posiada w portfelu papierów notowanych na giełdzie i zrealizowanych zysków lub strat ze sprzedaży i likwidacji.
5. Kwota ogółem niezrealizowanych zysków i strat, łącznie niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczane do funduszy podstawowych i uzupełniających.  
Bank nie dokonywał przeszacowań w 2017 roku , które miałyby wpływ na wielkość funduszy podstawowych lub uzupełniających

## **IX Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego**

1. Bank nie prowadzi działalności handlowej (w rozumieniu przepisów KNF), operacje bankowe zaliczane są do portfela bankowego.  
Przez ryzyko stopy procentowej rozumie się możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na wyniki finansowe oraz w konsekwencji na kształtowanie się funduszy własnych Banku.  
Ryzyko stopy procentowej w Banku dotyczy wszystkich pozycji bilansowych, które generują przychody odsetkowe, oraz pozycji pozabilansowych związanych z transakcjami kredytowymi. Ponadto Bank nie uwzględnia w procesie analizy ryzyka z przyczyn ostrożnościowych należności zagrożonych, traktując je w całości jako aktywa nieodsetkowe.

2. Podstawowe założenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku:
- 1) Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego to możliwość spadku/ wzrostu dochodów odsetkowych spowodowana przewidywanymi lub nieoczekiwanymi zmianami rynkowych stóp procentowych.
  - 2) Celem polityki Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na sytuację finansową Banku oraz określenie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem metod zarządzania tym ryzykiem w celu eliminacji zagrożeń nierównomiernej reakcji (elastyczności) różnych pozycji bilansowych, a także dochodów i kosztów, co w konsekwencji ma utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych oraz wypracowania pożądanego wyniku finansowego.
  - 3) Bank w zarządzaniu stopami procentowymi kieruje się następującymi zasadami:
    - a) do pomiaru ryzyka stopy procentowej wykorzystuje metodę luki.
    - b) badaniu podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku
    - c) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, bazowym,
    - d) bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez system limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku.
  3. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z kwartalną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są co kwartał Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku.
  4. Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla zaistnienia następujących sytuacji:
    - 1) zmiany stóp procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na fundusze własne i na annualizowany wynik finansowy;
    - 2) zmiany stóp procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału.

Dla testu wymienionego w ust. 1 pkt 1) obliczona zmiana wyniku, stanowi podstawę do oszacowania kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej.

Analiza ryzyka stopy procentowej:

Wyniki wpływu zmiany stóp procentowych o 100 p.b. na dzień 31-12-2017 r.

Ryzyko przeszacowania

Portfel bankowy w PLN	Wzrost o 100 p.b	Spadek o 100 p.b.
Zmiana wyniku odsetkowego	Wzrost o 440 tys. zł	Spadek o 474 tys. zł.

Na podstawie przeprowadzonych testów warunków skrajnych Bank nie tworzy dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka przeszacowania, ponieważ przy spadku stóp procentowych o 1 p.b. wynik spadnie o 474 tys. zł, co stanowi 6,1% funduszy własnych, przy założonym limicie 7%

Ryzyko bazowe

Portfel bankowy w PLN	Strata z tytułu niedopasowania stawek bazowych
Zmiana wyniku odsetkowego	106 tys. zł.

Strata z tytułu niedopasowania stawek bazowych z tytułu ryzyka bazowego wynosi 106 tys. zł, tj. 1,4% funduszy własnych przy założonym limicie 4,5 %

Test warunków skrajnych dla ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie

Portfel bankowy w PLN	Spadek o 200 p.b.
Zmiana wyniku odsetkowego	Spadek o 627 tys. zł.

Bank oblicza wpływ zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną banku . Metoda zaktualizowanej wartości ekonomicznej pozwala na ocenę, w jakim stopniu zmiana stóp procentowych wpływa na zmiany wartości ekonomicznej Banku ( dot. oceny ryzyka w dużych horyzontach czasowych powyżej 1 roku).

Na dzień badania wpływ zmiany stóp procentowych wyniesie 5 tys. zł, co stanowi 0,07% funduszy własnych.

#### Raport luki terminów przeszacowania.

Wyszczególnienie ( tys. zł)	a' vista	do 1M	1-3M	3-6M	6-12M	Pow. 12M	Razem
Aktywa	19 604	33 095	6 605	0	253	0	59 556
Pasywa	-243	-7 057	-14 618	0	0	0	- 21 919
Luka skumulowana	19 360	26 038	-8 014	0	253	0	37 637

Dodatkowo Bank monitoruje kształtowanie się wyniku odsetkowego przy zmianach stóp procentowych o +100 p. b , -100 p .b , +50 p .b , - 50 p .b , + 25 p .b , -25 p .b .

#### X. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne.

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

#### XI. Dźwignia finansowa

##### 1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

Lp.*	Pozycja	Kwota w tys. zł
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	62 224
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	525
7	Inne korekty	8
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	62732

\*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji



## 2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	62 215
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-8
3	<b>Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)</b>	<b>62 207</b>
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	1050
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-525
19	<b>Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)</b>	<b>525</b>
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	7811
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	62732
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	12,45

## 3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
EU-1	<b>Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:</b>	<b>62 215</b>
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	<b>62 215</b>
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	292
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	4900
EU-7	Instytucje	19440
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	28599
EU-9	Ekspozycje detaliczne	1808
EU-10	Przedsiębiorstwa	4205
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	2971

## 4. Informacje jakościowe

1	<b>Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej</b>	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również
---	--	---

		na bezpiecznym poziomie.
2	<i>Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni</i>	Na wskaźnik dźwigni miały wpływ : wielkość aktywów i funduszy własnych.

## **XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń.**

### **Wprowadzenie**

Bank realizując zapisy Uchwały KNF nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 r. i stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadził „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Kłodawie” w ograniczonym zakresie, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń. Bank z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym ustala, iż niniejsza Polityka dotyczyć będzie członków Zarządu Banku związanych z Bankiem umową o pracę.

Bank dokonał i raz w roku dokona analizy stanowisk, wymienionych w treści Uchwały oraz określi krąg pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, jak również dokonał i raz w roku dokona analizy zasadności wprowadzenia systemu wynagradzania pracowników opartego na zmiennym składniku wynagrodzeń w rozumieniu Uchwały, w odniesieniu do konkretnych stanowisk.

### **Postanowienia ogólne**

1. Bank prowadzi przejrzystą politykę wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.
2. Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze obejmuje:
  - 1) składniki stałe – wynagrodzenie zasadnicze zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją określone w umowie o pracę, jednorazowe odprawy i rekompensaty z tytułu zakończenia stosunku pracy lub inne świadczenia wynikające z przepisów Kodeksu pracy, lub "Regulaminu wynagradzania pracowników zarządzających w Banku Spółdzielczym w Kłodawie", przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom;
  - 2) składniki zmienne – premię roczną.
3. Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.
4. Stałe składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.
  1. Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:
    - 1) negatywnej oceny pracy członka Zarządu,
    - 2) zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych;
    - 3) o którym mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
    - 4) zagrożenia upadłością;
    - 5) gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub był odpowiedzialny za takie działania;
    - 6) nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękopmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

## **Zasady oceny członka Zarządu**

1. Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego członka Zarządu.
2. Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza.
3. Ocena ta dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego, nie później niż do końca II kwartału roku następującego po okresie oceny, i obejmuje 3 (trzy) lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz 2 (dwa) poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę.
4. Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.
5. Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie :
  - 1) zysku netto;
  - 2) wskaźnika należności zagrożonych;
  - 3) łącznego współczynnika kapitałowego;
  - 4) wskaźnika płynności LCR;
6. Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:
  - 1) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
  - 2) pozytywną ocenę kwalifikacji;
  - 3) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrole Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.
7. W odniesieniu do kryteriów określonych w ust. 5 członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane na poziomie :
  - 1) 80 % zysku netto;
  - 2) wskaźnik należności zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym na poziomie nie wyższym niż 3 % ;
  - 3) współczynnik wypłacalności na poziomie nie niższym niż 13% ;
  - 4) wskaźnika płynności LCR na poziomie nie niższym niż 80 %.
8. W przypadku kryteriów określonych w ust. 6 członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:
  - 1) dokonano pozytywnej oceny efektów pracy realizacji zadań członka Zarządu wynikających z zakresu jego obowiązków i odpowiedzialności;
  - 2) uzyskał pozytywną ocenę kwalifikacji;
  - 3) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny przeprowadzony przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrola Komisji Nadzoru Finansowego, nie wykazały istotnych uchybień w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny członka Zarządu Banku w formie uchwały, podejmowanej odrębnie dla każdego członka Zarządu.

## **Zasady wypłaty premii rocznej**

2. Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.
3. Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu Banku oraz dla poszczególnych członków Zarządu została określona w paragrafie 4.
4. Na podstawie przeprowadzonej oceny Rada Nadzorcza podejmuje decyzję w formie uchwały o przyznania premii rocznej i jej wysokości dla poszczególnych członków Zarządu w przypadku oceny pozytywnej.
5. Wypłata premii rocznej jest zmniejszana w przypadku w przypadku nieobecności członka Zarządu w okresie podlegającym ocenie trwającej dłużej niż 6 m-cy).
6. Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:
  - 7) negatywnej oceny pracy członka Zarządu,
  - 8) zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych;
  - 9) o którym mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
  - 10) zagrożenia upadłością;
  - 11) gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub był odpowiedzialny za takie działania;
  - 12) nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

### § 1

1. Przyznana członkowi Zarządu premia roczna wypłacana jest jednorazowo w formie pieniężnej, w terminie 3 dni roboczych po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą.
2. Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu pod kątem wypłaty regulaminowej premii rocznej obejmuje wyłącznie okres zatrudnienia członka Zarządu Banku w trakcie okresu podlegającego ocenie.

## **Zbiorne informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu wg stanu na 31.12.2017 r.**

1. Wartość wynagrodzenia Zarządu za rok obrotowy 2017 wynosiła:

Wynagrodzenie stałe ( tys. zł.)	Wynagrodzenie zmienne <sup>*</sup> ( tys. zł.)	Liczba osób
266,1	21,5	3

2. Wartość i formy wynagrodzenia zmiennego<sup>\*</sup> :  
21,5 tys. zł – regulaminowa premia roczna za rok 2017r , która została przyznana i wypłacona w 2018 r
3. W 2017 roku nie dokonano wypłaty członkom Zarządu wynagrodzeń z odroczonej wypłatą .
4. W 2017 roku dokonano płatności związanych z podjęciem zatrudnienia i zakończenia stosunku zatrudnienia przez członków Zarządu.

## **XIII. Ryzyko płynności**

1. Rola i zakres odpowiedzialności jednostek biznesowych oraz komitetów zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności .

W procesie zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą :

Rada Nadzorcza Banku , Zarząd Banku , komórka zarządzająca – wyznaczony pracownik Zespołu Operacyjno-Rachunkowego , komórka monitorująca – wyznaczony pracownik Komórki Analiz i Ryzyk Bankowych .

- 1) Rada Nadzorcza – która:
  - w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
  - zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
  - ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.
- 2) Zarząd:
  - zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
  - zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
  - wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2;
  - odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nieprzekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.
- 3) Wyznaczony pracownik Komórki Analiz i Ryzyk Bankowych – będący komórką monitorującą ryzyko płynności, wykonujący zadania związane z:
  - okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
  - zgłaszaniem potrzeb zmian w polityce płynnościowej Banku;
  - zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych ;
  - analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności
  - monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - oceną poziomu ryzyka płynności;
  - wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR i wskaźnika NSFR;
  - oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
  - opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
  - sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
- 4) Wyznaczony pracownik Zespołu Kredytów , wykonuje zadanie związane z:
  - pogłębioną analizą płynności długoterminowej ;
  - sporządzeniem wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
- 5) Wyznaczony pracownik Zespołu Operacyjno – Rachunkowego – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, wykonujący zadania związane z:
  - okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
  - optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

## 2. Sposób pozyskiwania finansowania działalności .

Głównym źródłem finansowania działalności są depozyty podmiotów niefinansowych oraz instytucji samorządowych.

Celem Banku jest pozyskiwanie środków uznawanych przez Bank za stabilne źródło finansowania o możliwie długich terminach wymagalności tak, aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym.

Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, by właściwie zarządzać płynnością płatniczą przy jednoczesnym ograniczaniu uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.

3. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością ,

Funkcje skarbowe i funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane.

Funkcje skarbowe (m.in. optymalne zarządzanie środkami Banku oraz wywiązywanie się z zawartych umów , w tym zagospodarowywaniem nadwyżki środków ) wykonywane są przez Zespół operacyjno-rachunkowy , natomiast funkcje zarządzania płynnością wykonuje wyznaczony pracownik Komórki Analiz i Ryzyk Bankowych.

4. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeczenia

Bank Spółdzielczy jest zrzeczony w Zrzeczeniu SGB oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania wobec Banku:

- prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banku;
- zabezpieczanie Banku przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych;
- zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banku;
- prowadzenie rachunków bieżących Banku;
- udzielanie kredytów w rachunku bieżącym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego;
- udzielanie kredytów rewolwingowych zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego, z zastosowaniem przepisów;
- gromadzenie nadwyżek środków Banku;
- prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego;
- utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego;
- pośredniczenie w zakupie przez Bank papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię;
- przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności;
- wsparcie Banku w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności.

Spółdzielczy System Ochrony SGB realizuje następujące zadania wobec Banku :

- udzielanie pomocy płynnościowej , zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony,
- monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami Systemu,
- opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Do zakresu działalności Spółdzielni ponadto należy :

- podejmowanie działań mających na celu kontrolę dokonywaną w oparciu o jednakowo zorganizowane mechanizmy kontrolowania i monitorowania ryzyka,
- wykonywanie audytu wewnętrznego wśród uczestników,
- udzielanie uczestnikom pomocy finansowej,
- stosowanie wobec uczestników stosownych środki oddziaływania.

5. Rozmiar i skład nadwyżki płynności.

Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności. Zgodnie z Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank Spółdzielczy w Kłodawie dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień roboczy.

Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2017r		w tys. zł
<b>A1</b>	Podstawowa rezerwa płynności	18 737
<b>A2</b>	Uzupełniająca rezerwa płynności	2311
<b>A3</b>	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	0
<b>A4</b>	Aktywa o ograniczonej płynności	39 197
<b>A6</b>	Aktywa ogółem	62 008
Pasywa		
<b>B1</b>	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	7 811
<b>Miary płynności</b>		<b>Wartość minimalna</b>
<b>M1</b>	Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem ((A1+A2)/A6)	<b>0,20</b>
<b>M2</b>	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi (B1/A5)	<b>1,00</b>
		<b>wartość</b>
		<b>0,3394</b>
		<b>6,2140</b>

6. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

Lp	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Norma krótkoterminowa	0,3394	0,20
2	Norma długoterminowa	6,2140	1,00
3	Wskaźnik LCR	516%	0,64

7. Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana(z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	12 298 344	22 928 343	12 893 945	23 523 944
2	Przedział do 3 miesięcy	571 300	13 465 245	571 300	13 465 245
3	Przedział do 6 miesięcy	- 2792 070	10 673 175	-2 792 070	10 673 175

8. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu.

W ramach dodatkowego zabezpieczenia płynności Bank Spółdzielczy mógł skorzystać w Banku Zrzeszającym z kredytu w rachunku bieżącym, z kredytu rewolwingowego oraz innego kredytu zaciągniętego w Banku Zrzeszającym.

Bank jako uczestnik Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB może skorzystać z pożyczki Płynnościowej z Funduszu Pomocowego.

9. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- 1) niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,

- 2) przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- 3) nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- 4) brak wypełniania wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo braku konieczności ich spełniania na poziomie indywidualnym),
- 5) wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- 6) wadliwy stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- 7) niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych.

#### 10. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- 1) oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego i finansowego,
- 2) ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- 3) różne terminy wymagalności depozytów,
- 4) różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące .

#### 11. Techniki ograniczania ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności można zaliczyć:

- 1) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- 2) systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- 3) lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- 4) uczestnictwo w Systemie Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- 5) utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- 6) systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

#### 12. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

Podstawowe pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności określone zostały w Zasad zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym:

- płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w danym dniu roboczym ;
- płynność bieżąca - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- płynność krótkoterminowa - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- płynność średnioterminowa - zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- płynność długoterminowa - monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- płynność płatnicza - zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;



13. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą.  
Nadwyżki środków finansowych Bank lokuje w postaci depozytów terminowych w Banku Zrzeszającym.

Z nadwyżek środków, które pozostaną na rachunku bieżącym, a które mogą wynikać z zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności automatycznie zakładana jest lokata o terminie overnight.

14. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych.

Testów warunków skrajnych są wykorzystywane w:

- planowaniu awaryjnym ;
- wyznaczaniu poziomu limitów;
- procesie szacowania kapitału wewnętrznego.

15. Wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych.

Plany awaryjne zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariusz uruchamiający awaryjny plan płynności.

16. Polityka utrzymania rezerwy płynności.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania za potrzebami na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami (aktywa nieobciążone);
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
  - sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
  - pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
  - pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni,
  - przyrostu depozytów,
  - utrzymywanie odpowiedniego pogotowia kasowego ,
  - efektywne i przemyślane lokowanie nadwyżek na lokatach w Banku Zrzeszającym.

17. Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach zrzeszenia.

Bank może pozyskać kredyt od Banku Zrzeszającego w formie kredytu obrotowego w rachunku bieżącym, kredytu obrotowego w rachunku kredytowym, kredytu rewalwingowego przeznaczonego na wypełnienie nadzorczych miar płynności.

Maksymalna kwota kredytów w Banku Zrzeszającym uzależniona jest od wskaźnika jakości aktywów danego banku, W przypadku Banku Spółdzielczego w Kłodawie łączna kwota zaangażowania nie może przekroczyć 70% funduszy własnych.

Bank może wnioskować o zwrotną pomoc finansową do Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB w formie pożyczki płynnościowej z Funduszu Pomocowego do łącznej wysokości 57 221 390,98 zł.

18. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.

Bank monitoruje płynność na każdy dzień roboczy. Codziennie obliczane są nadzorcze miary płynności i wskaźnik płynności krótkoterminowej (LCR) , który przesyłany jest codziennie do Banku Zrzeszającego .

W cyklach miesięcznych sporządzane są raporty, których wyniki przedstawiane są Zarządowi. Informacje o narażeniu na ryzyko płynności są prezentowane Radzie Nadzorczej w cyklach kwartalnych. W cyklach rocznych przeprowadzana jest pogłębiona analiza płynności.

#### **XIV. Informacja o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe.**

W *Załączniku nr 1* do niniejszej informacji Bank ujawnia informację o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe a w szczególności, że Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz, że dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

#### **XV. Funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej.**

W *Załączniku nr 1* do niniejszej informacji Bank ujawnia informację w zakresie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej obejmują strukturę organizacyjną systemu , stosowane mechanizmy kontrolne , ocenę adekwatności i skuteczności systemu.

Data: 19 czerwiec 2018 r.

**Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń, a także spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy - Prawo bankowe.**

Bank zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe posiada system zarządzania, składający się z systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, a także odpowiednią politykę wynagrodzeń wspierającą kulturę ryzyka (zarządzania ryzykiem).

**1. Informacja o systemie zarządzania ryzykiem, strategii i celach zarządzania ryzykiem**

System zarządzania ryzykiem realizowany jest na podstawie Strategii zarządzania ryzykiem przyjętej w Banku, obejmującej cele i organizację zarządzania ryzykiem, a także apetyt na ryzyko. Zarządzanie ryzykiem realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą wewnętrzne strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. „ Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kłodawie” określa cele strategiczne oraz również podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie.

**1.1 Cele strategiczne Banku w zakresie:**

**- ryzyka kredytowego**

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym niż 3%;
- 4) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek środków w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez Bank Zrzeszający ;
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 65% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

**- ryzyka koncentracji :**

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w ustawie Prawo bankowe.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie;
- 2) ograniczenie kredytowania klientów, których zaangażowanie w Banku wyniosłoby 10% uznanego kapitału ;
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;

**- ryzyko związane z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie :**

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 3% całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 85% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza:
  - a) 50% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - b) 65% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw i nie przekracza trzykrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - c) 80% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza trzykrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - d) wskaźniki wymienione w lit. a-c mogą ulec:
    - podwyższeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 1 roku lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska,
    - obniżeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 50 tys. mieszkańców,
    - pozostają bez zmian - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 1 rok i nie przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto poniżej 50 tys. mieszkańców;
- 2) stosowanie szczegółowych limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
  - a) 80% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
  - b) 90% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona,
  - c) 50% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;

- 3) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci gruntów rolnych, nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat.

**- ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych:**

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 3% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 10% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 7 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik D/I) nie przekracza:
  - a) 50% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - b) 65% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw i nie przekracza trzykrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - c) 80% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza trzykrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - d) wskaźniki wymienione w lit. a-c mogą ulec:
    - podwyższeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 1 roku lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska,
    - obniżeniu o 5 p.p. - jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 50 tys. mieszkańców oraz zdolność kredytowa klienta, który nie współpracował z bankiem została oceniona na podstawie oświadczenia,
    - pozostają bez zmian jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 1 rok i nie przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto poniżej 50 tys. mieszkańców;

**- ryzyko płynności**

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) utrzymanie dotychczasowej struktury pasywów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych oraz instytucji rządowych i samorządowych;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności;
- 3a) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami\* poziomie;

( \* Zgodnie z rozporządzeniem CRR lub Umową Systemu Ochrony; )

- 4) finansowanie kredytów przez depozyty stabilne (osad), nadwyżkę funduszy własnych nad majątkiem trwałym oraz długoterminowe (z terminem zapadalności pow. 1 roku) kredyty zaciągnięte w Banku Zrzeszającym przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu<sup>1</sup> na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów<sup>2</sup> nad skumulowanymi pasywami<sup>3</sup> w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku<sup>4</sup>;
- 6) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów w bazie depozytowej;
- 7) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie;
- 8) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności

#### **- ryzyko stopy procentowej**

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 1% sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) - zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
  - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- 4) ograniczanie ryzyka opcji klienta poprzez stosowanie opłat za opcję, zwłaszcza dla możliwości zerwania depozytu przed umownym terminem.

Bank nie prowadzi działalności handlowej (w rozumieniu przepisów Komisji Nadzoru Finansowego), operacje bankowe zaliczane są do portfela bankowego .

#### **- ryzyko operacyjne**

- 1) optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak

---

<sup>1</sup> Wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności, o którym mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

<sup>2</sup> Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi.

<sup>3</sup> Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi.

<sup>4</sup> Kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału.

również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne,

- 2) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności, w procesach oraz systemach, przy zastosowaniu mechanizmów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka;
- 2) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu;
- 3) likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych;
- 4) rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach

Operacyjnych w programie wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym Novum Bank Enterprise NOE- Rejestr incydentów ryzyka operacyjnego.

### **- ryzyko kapitałowe**

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 13,25 %, o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 3 i ust. 3;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 10,25% o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 2 i ust. 3;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 5,75 % o którym mowa w § 4 ust. 2 pkt 1 i ust. 3;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 75 %; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 11 %;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił 85% funduszy Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez uzyskanie ograniczenie pakietów udziałów do 5% funduszu udziałowego;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 70 % nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania kapitałowego w kapitał zakładowy Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% własnych sumy bilansowej Banku;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3, 4 i 5;
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;

### **- ryzyko braku zgodności**

- 1) zapewnienie przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- 2) podejmowanie działań eliminujących ryzyko braku zgodności oraz przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji i ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być skutkiem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Bank realizuje cele strategiczne w obszarze ryzyka braku zgodności poprzez prowadzenie polityki zgodności obejmującej:

- 1) główne procesy identyfikujące ryzyko braku zgodności i umożliwiające zarządzanie ryzykiem braku zgodności, na wszystkich szczeblach organizacji Banku;
- 2) dążenie do zgodności wewnętrznych aktów prawnych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku, rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- Rada Nadzorcza ,
- Zarząd ,
- Komitet kredytowy,
- Zespół Kredytów,
- Komórka Analiz i Ryzyk Bankowych ,
- pracownicy kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- pozostali pracownicy Banku.

Szczegółowy zakres kompetencji i odpowiedzialności Rady Nadzorczej, Zarządu i komórek organizacyjnych Banku określa Statut Banku, Regulamin Pracy Rady Nadzorczej, Regulamin Działania Zarządu oraz Regulamin Organizacyjny.

### **Zadania organów Banku**

#### **Rada Nadzorcza :**

- 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
  - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
  - b) planowania i zarządzania kapitałowego,
  - c) kredytowania osób wewnętrznych,
  - d) ujawniania informacji;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
- 5) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 6) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;



- 7) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
- 8) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 9) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
- 10) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

#### **Zarząd:**

- 1) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 2) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 3) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 5) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 6) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- 7) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 8) zapewnia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- 9) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 10) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem; przekazuje Radzie Nadzorczej, okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku;

#### **Komórka Analiz i Ryzyk Bankowych oraz wyznaczeni pracownicy:**

- 1) gromadzenie ważniejszych informacji ekonomicznych własnych i obcych wiążących się z działalnością Banku,
- 2) dokonywanie analiz w zakresie ryzyk ponoszonych przez Bank,
- 3) dokonywanie identyfikacji, pomiaru i szacowania ryzyka bankowego w zakresie płynności,

stopy procentowej , kredytowego , adekwatności kapitałowej oraz proponowanie instrumentów ograniczających to ryzyko,

- 4) badanie i raportowanie ryzyk ponoszonych przez Bank, a w szczególności:
  - kredytowe
  - płynności,
  - stopy procentowej,
  - adekwatności kapitałowej,
  - innego istotnego ryzyka oraz proponowanie instrumentów ograniczających ryzyko;
- 5) polityki informacyjnej Banku w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału;
- 6) przedkładanie Zarządowi propozycji zmniejszających potencjalne i rzeczywiste zagrożenie w sferze płynności i stopy procentowej oraz monitorowanie wyznaczonych w tym zakresie limitów i norm;
- 7) projektowanie i wdrażanie nowych produktów bankowych (kredytowych i depozytowych)
- 8) przeprowadzanie testów warunków skrajnych ryzyka kredytowego , płynności, stopy procentowej oraz innego istotnego ryzyka oraz proponowanie instrumentów ograniczających ryzyko;

### 1.3. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka

Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania dostosowana jest do skali narażenia na ryzyko , zapewniając możliwość podejmowania odpowiedniej decyzji .

Raporty, dotyczące poziomu ryzyka, przedstawiane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej w terminach określonych w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej”.

#### 1.3.1. Monitorowanie **ryzyka kredytowego** portfela kredytowego przeprowadzane jest w cyklu miesięcznym i obejmuje:

- 1) ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
- 2) ocenę poziomu kredytów zagrożonych w kredytach ogółem, ocenę jakości portfela kredytowego (badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych ogólnie oraz w poszczególnych segmentach klientów, branżach, itp.),
- 3) ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu z wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
- 4) ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
- 5) ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
- 6) monitorowanie kredytów zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- 7) analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
- 8) przeprowadzanie testów warunków skrajnych portfela kredytowego,
- 9) monitorowanie i kontrolę stopnia wykorzystania wprowadzonych limitów

#### 1.3.2. W cyklu kwartalnym przygotowywane są dodatkowo analizy dotyczące ryzyka kredytowego z tytułu **ryzyka koncentracji**:

- 1) wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (koncentracja podmiotowa),
- 2) w ten sam sektor gospodarczy(koncentracja branżowa),
- 3) w ten sam rodzaj zabezpieczenia lub w tego samego dostawcę zabezpieczenia (koncentracja zabezpieczeń).

Proces zarządzania ryzykiem koncentracji odbywa się na wielu szczeblach struktury organizacyjnej Banku; na działania te składają się:

- 1) ustalenie i kontrola profilu ryzyka koncentracji;
- 2) kontrola poziomu wykorzystania limitów na ryzyko koncentracji na etapie analizy wniosku.

**1.3.3. Monitorowanie ryzyka stopy procentowej** obejmuje w szczególności następujące elementy:

- 1) strukturę aktywów i pasywów według rodzajów zastosowanych stóp referencyjnych,
- 2) wielkość niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp referencyjnych w poszczególnych przedziałach czasowych (oraz opcjonalnie wielkość niedopasowania przy uwzględnieniu pozycji pozabilansowych),
- 3) podstawowe wskaźniki ekonomiczne z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- 4) analizę luki przeszacowania ( bez uwzględnienia pozycji pozabilansowych oraz z uwzględnieniem)obejmującą symulacje zmian wyniku odsetkowego w okresie najbliższego roku,
- 5) informację o poziomie i stopniu wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej,
- 6)testy warunków skrajnych,
- 7) wyniki szacowania kapitału wewnętrznego w zakresie ryzyka stopy procentowej ( kwartalnie),
- 8) inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 9) komentarz i propozycje rekomendacji zarządczych , w tym proponowane zalecenia w przypadku przekroczenia limitów.

**1.3.4. Monitorowanie ryzyka płynności** obejmuje w szczególności:

- 1) zestawienie kalkulacji nadzorczych miar płynności,
- 2) raport stabilności środków uznanych przez Bank za stabilne źródło finansowania,
- 3) zestawienie terminów płatności aktywów i pasywów – zestawienie pierwotne i urealnione,
- 4) wybrane wskaźniki ekonomiczne,
- 5) informacja o przepływach finansowych Banku,
- 6) informacje o poziomie koncentracji dużych zaangażowań pasywnych Banku,
- 7) potencjalne źródła zabezpieczenia płynności Banku, w tym portfel kredytów do odsprzedaży,
- 9) poziom lokowanych środków w Banku Zrzeszającym,
- 9) poziom limitów:
  - a) luki niedopasowania,
  - b) aktywów płynnych,
  - c) zobowiązań pozabilansowych udzielonych,
  - d) długoterminowych aktywów.
- 10) testy warunków skrajnych,
- 11) pogłębioną analizę płynności długoterminowej (raz do roku),
- 12)Komentarz i rekomendacje zarządcze

**1.3.5. Monitorowanie ryzyka operacyjnego** jest przeprowadzane z wykorzystaniem:

- 1) wyników samooceny ryzyka operacyjnego,
- 2) wyników kontroli wewnętrznej ,
- 3) wyników audytu wewnętrznego i zewnętrznego,
- 4) zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- 5) kluczowych wskaźników ryzyka.(KRI)

Przedmiotem monitorowania ryzyka operacyjnego są:

- 1) zarządzanie ryzykiem operacyjnym w oparciu o obowiązujące regulacje i przepisy prawne;
- 2) poziom narażenia na ryzyko operacyjne;
- 3) zdarzenia i straty operacyjne oraz ich skutki;
- 4) KRI.

### **1.3.6. Komórka ds. ryzyka braku zgodności:**

- 1) prowadzi rejestr naruszeń compliance;
- 2) sporządza na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej co pół roku w terminie do 25 dnia po zakończeniu II i IV kwartału informacje dotyczące stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) przedstawia Zarządowi propozycje działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania przyszłości;
- 4) na bieżąco informuje Zarząd Banku o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance;
- 5) opiniuje nowe produkty lub procesy pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance;
- 6) prowadzi rejestr regulacji wewnętrznych ;
- 7) kształtuje świadomość istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku . Inicjuje przeprowadzanie cyklicznych szkoleń dla pracowników w zakresie przestrzegania obowiązujących w Banku norm i standardów postępowania;
- 8) monitoruje na bieżąco zmiany w zewnętrznych przepisach prawa;
- 9) monitoruje terminowość i zakres aktualizacji procedur, o których mowa w obowiązujących w Banku zasadach opracowywania i wprowadzania regulacji wewnętrznych pod kątem ich zgodności ze zmianami w zewnętrznych przepisach prawa;
- 10) informuje w sposób ogólnie dostępny pracowników Banku o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa.

### **1.3.7. Raportowanie limitów**

Celem ograniczania ryzyka, Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na dywersyfikację ryzyka oraz wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka.

W przypadku przekroczenia ustanowionego limitu, raporty zawierają informację na temat przyczyn przekroczenia, w tym ustalenia faktu, czy przekroczenie ma charakter jednorazowy czy jest wynikiem zmian strukturalnych oraz rekomendacje działań umożliwiających utrzymanie ryzyka na bezpiecznym dla Banku poziomie.

### **1.3.8. System raportowania**

- Monitorowanie ryzyka stanowi część bieżącego procesu zarządzania ryzykiem i sprawozdawania o ryzyku w działalności Banku.
- System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku, umożliwia ocenę skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem i służy monitorowaniu przestrzegania limitów wewnętrznych.
- Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością dostosowaną do wielkości i charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku oraz umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu działalności.

Raporty z zakresu oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka Banku otrzymują:

#### 1) Zarząd Banku:

a) w cyklach miesięcznych w zakresie:

- ryzyka kredytowego,
- ryzyka płynności,

b) w cyklach kwartalnych w zakresie:

- ryzyka stopy procentowej,
- ryzyka koncentracji,
- ryzyka operacyjnego,
- adekwatności kapitałowej,

c) w cyklach półrocznych w zakresie:

- ryzyka braku zgodności.

2) Rada Nadzorcza otrzymuje raporty w cyklach półrocznych lub rocznych.

#### **1.4. Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka, oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności instrumentów zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka**

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwości monitorowania ich przestrzegania i raportowania.

Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- 2) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
- 3) analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
- 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.

Z zachowaniem limitów określonych w ustawie Prawo bankowe, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowani według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności. Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem określają sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, określają warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość, zatwierdza Zarząd Banku.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

## **2. Informacja o systemie kontroli wewnętrznej**

### Struktura organizacyjna systemu

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku, Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank rozpoznaje, ocenia i kontroluje wszystkie rodzaje ryzyka wynikające z prowadzonej działalności.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz działanie skutecznego systemu zarządzania oraz procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Czynności kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego obejmują funkcjonujące niezależnie:

- 1) kontrolę wewnętrzną sprawowaną przez wyznaczonych pracowników Banku oraz Kierowników Oddziałów,
- 2) audyt wewnętrzny wykonywany przez audytorów Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

## 2. Mechanizmy kontrolne

1. Funkcjonujący w banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).
  2. Na **pierwszą linię obrony** składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.  
Pierwszą linię obrony stanowią: pracownicy Oddziałów, Punktu Kasowego, Zespołu Oszczędności i Rozliczeń, Zespołu Kredytów, Zespołu Operacyjno-Rachunkowego, Stanowisko ds. kadrowo-samorządowych, Stanowisko ds. teleinformatycznych.  
Do mechanizmów kontrolnych pierwszej linii obrony należą np.:
    - a. akceptacja „na drugą rękę” (kontrola manualna lub półautomatyczna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
    - b. weryfikacja umowy kredytowej vs. decyzja kredytowa i dane w systemie przed uruchomieniem środków (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, niezależna, pozioma),
    - c. weryfikacja danych klienta w BIK (kontrola manualna, weryfikacja bieżąca, pozioma).
  3. Na **drugą linię obrony** składa się:
    - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Komórka Analiz i Ryzyk Bankowych, Główny Księgowy,Do mechanizmów kontrolnych drugiej linii obrony należą np:
    - 1) monitorowanie przestrzegania limitów przez Komórkę Analiz i Ryzyk Bankowych (kontrola pionowa, niezależna, weryfikacja bieżąca); (ten mechanizm jest następnie testowany w ramach niezależnej pionowej kontroli na próbie np. raportów z przestrzegania limitów przez Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej).
    - 2) kontrola jakości uruchomionych kredytów wykonywana przez Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej obejmująca próbę uruchomień (kontrola pionowa, niezależna, testowanie) np. z ostatniego miesiąca (jakość, kompletność dokumentów, poprawność danych, itd.).
  4. **Trzecia linia obrony** stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.
  5. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.
- 
1. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
  2. Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:
    - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych (*np. limitów, wskaźników*),
    - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
    - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
    - 4) matrycę funkcji kontroli,
    - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
    - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
  3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

4. Celem dokonania oceny, o której mowa w pkt. 3, komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych, bierze pod uwagę w szczególności wyniki oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych pierwszej i drugiej linii obrony.
1. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.
2. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.
3. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Komórka Analiz i Ryzyk Bankowych, Główna Księgowa.

#### 4. Adekwatność i skuteczność systemu

W roku 2017 wprowadzono do stosowania nowy Regulamin „System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Kłodawie” Uchwałą Zarządu BS Nr 39/2017 z dnia 21-07-2017. r oraz zatwierdzony Uchwałą Nr 27/2017 Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego Kłodawie z dnia 17-08-2017r.

Bank posiada system kontroli wewnętrznej dostosowany do struktury organizacyjnej, obejmujący swym zakresem wszystkie jednostki organizacyjne Banku.

W 2017 r. działał system kontroli wewnętrznej, który jako element funkcjonującego systemu zarządzania, stanowił integralną część codziennego działania oraz obejmował wszystkie obszary prowadzonej działalności i rodzaje ryzyka podejmowanego przez Bank, Stosowany na każdym szczeblu struktury organizacyjnej system, uwzględniał zasady, procedury, metody, techniki i mechanizmy pozwalające na badanie, analizę i ocenę prawidłowości zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego oraz efektywne, wiarygodne, zgodne z przepisami prowadzenie działalności Banku.

#### Rola i zadania Rady Nadzorczej

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności, z zastrzeżeniem, iż nadzór nad funkcjonowaniem audytu wewnętrznego sprawuje Rada Nadzorcza Spółdzielni.
2. Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:
  - 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym matrycy funkcji kontroli,
  - 2) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego,
  - 3) półroczną ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontrolnych,
  - 4) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
  - 5) zatwierdzenie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

## Rola i zadania Zarządu Banku

1. Zarząd, w ramach trzech linii obrony, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.
1. Do zadań Zarządu, należy w szczególności:
  - 1) ustanowienie, w ramach trzech linii obrony, kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
  - 2) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli z komórką do spraw zgodności i komórką audytu wewnętrznego oraz dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne/czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne,
  - 3) określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
  - 4) sporządzanie okresowej (nie rzadziej niż raz w roku) informacji dla Rady Nadzorczej o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem:
    - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
    - skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
    - zapewnienia niezależności stanowisku ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
    - zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności ,
  - 5) zatwierdzanie listy istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej,
  - 6) zapewnienie dokonywania regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,
  - 7) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
  - 8) zapewnienie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez określenie odpowiedniego jego zakresu i kryteriów,
  - 9) wyznaczenie komórki organizacyjnej/stanowiska odpowiedzialnej za zadania związane z prowadzeniem matrycy funkcji kontroli, określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów,
  - 10) określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego/raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości.



### 3. Informacja o polityce wynagrodzeń

Na politykę wynagrodzeń w Banku składa się:

- 3) Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Kłodawie ;
- 4) Uchwała Zebrania Przedstawicieli nr 14/2009 z 23 kwietnia 2009 w sprawie ustalenia wynagrodzenia dla każdego członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Kłodawie
- 3) Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz Regulamin wynagradzania pracowników zarządzających ;
- 5) Uchwały ustalające wysokość wynagrodzeń członków Zarządu przyjęte przez Radę Nadzorczą

Zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej Banku określa „Polityka wynagradzania członków Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Kłodawie ”, stanowiąc tym samym wewnętrzny zbiór zasad ładu korporacyjnego.

Szczegółowe zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej ustalane są zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w Banku , w tym w szczególności zgodnie z „Regulaminem działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Kłodawie „, oraz uchwałą Zebrania Przedstawicieli w sprawie ustalenia wynagrodzenia dla każdego członków Rady Nadzorczej.

Wynagrodzenia członków Zarządu Banku są tak ustalane, aby odpowiadały w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy, stopniowi odpowiedzialności i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniały ilość i jakość świadczonej pracy, a także zapewniały prawidłowość realizacji przez członków Zarządu i Członków Rady zadań wynikających z działalności Banku.

Wynagrodzenia członków Zarządu Banku obejmuje składniki stałe ( wynagrodzenie zasadnicze) oraz składniki zmienne (premię roczną).

Wynagrodzenia stałe (wynagrodzenie zasadnicze ) członków Zarządu wypłacane są zgodnie z zawartymi umowami, a przepisy „Regulaminu wynagradzania pracowników zarządzających” są zgodne z przepisami prawa.

Wynagrodzenie zmienne ( premia roczna ) – przyznawane i wypłacane jest zgodnie z „Polityką zmiennych składników .....” po uwzględnieniu kryterium efektów pracy wskazanych w Polityce, tj.: jakości portfela kredytowego, wyniku finansowego netto , realizacji przyjętej strategii ( kierunki działania ) oraz realizacji planu finansowego.

Kryteria stosowane przy pomiarze wyników to:

- 1) 80 % zysku netto;
- 2) wskaźnik należności zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym na poziomie nie wyższym niż 3 % ;
- 3) współczynnik wypłacalności na poziomie nie niższym niż 13% ;
- 4) wskaźnika płynności LCR na poziomie nie niższym niż 80 %.

Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych i nie może być wyższa, niż 15% rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku za dany rok podlegający ocenie , z zastrzeżeniem , że wysokość premii nie może być wyższa niż 20% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego

Rada Nadzorcza w trakcie swoich posiedzeń na bieżąco informowana jest o poziomie ryzyka banku. Rada Nadzorcza na bieżąco monitoruje poziom ryzyka umożliwiając zastosowanie zasad wynikających z Polityki wynagrodzeń.

Rada Nadzorcza nadzoruje stosowanie polityki wynagrodzeń i corocznie ocenia prawidłowość jej stosowania.

#### **4. Informacja o powołaniu komitetu ds. wynagrodzeń**

Bank, zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe nie powołuje komitetu ds. wynagrodzeń.

#### **5. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy – Prawo bankowe.**

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej, oraz Radę Nadzorczą w zakresie członków Zarządu. Ocena ma charakter uprzedni w przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji.

Wszyscy członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej zgodnie z dokonaną za 2017 roku oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy - Prawo bankowe.

## Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Kłodawie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko	
1. 19-06-2018	Danuta Dymczak	Prezes Zarządu	PREZES ZARZĄDU BS w Kłodawie <i>DD</i> Danuta Dymczak
2. 19-06-2018	Bożena Śliwińska	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu BS w Kłodawie <i>BS</i> Bożena Śliwińska
3. 19-06-2018	Lucyna Nowicka	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu BS w Kłodawie <i>LN</i> Lucyna Nowicka
4. 19-06-2018	Ryszard Grabowski	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu BS w Kłodawie <i>RG</i> Ryszard Grabowski

## Ujawnienia dotyczące funduszy własnych

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 26 ust. 1, art. 27, 28, 29, wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 1		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 2		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 3		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Zyski zatrzymane		Art. 26 ust. 1 lit. c)
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	7 332 118,07	Art. 26 ust. 1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	80 000	Art. 26 ust. 1 lit. f)
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	424 000	Art. 486 ust. 2
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		Art. 483 ust. 2
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		Art. 84, 479, 480
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend		Art. 26 ust. 2
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	7 810 691	
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		Art. 34, 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	- 8 419	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
9	Zbiór pusty w UE		
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartej na przyszłej rentowości z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 472 ust. 5
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		Art. 33 lit. a)
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		Art. 36 ust. 1 lit. d) Art. 40, 159, art. 472 ust. 6
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		Art. 32 ust. 1
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		Art. 33 lit b)
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. e) Art. 41, art. 472 ust. 7
16	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. f) Art. 42, art. 472 ust. 8
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. g) Art. 44, art. 472 ust. 9
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały		Art. 36 ust. 1 lit. h)

	kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11
20	Zbiór pusty w UE		
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1250% jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		Art. 36 ust. 1 lit. k)
20b	W tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91
20c	W tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii), art. 243 ust. 1 lit. b), art. 244 ust. 1 lit. b), art. 258
20d	W tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)		Art. 48 ust. 1
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11
24	Zbiór pusty w UE		
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. a) Art. 472 ust. 3
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		Art. 6 ust. 1 lit. 1)
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	- 1 917	
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 1		Art. 467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 2		Art. 467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 1		Art. 468
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 2		Art. 468
26b	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 481
	W tym: ....	-24 678	Art. 481
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. j)
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	- 35 015	
29	Kapitał podstawowy Tier I	7 810 691	
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne		Art. 51, 52
31	W tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie mającymi zastosowanie standardami rachunkowości		
32	W tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie mającymi zastosowanie standardami rachunkowości		
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		Art. 486 ust. 3
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018		Art. 483 ust. 3

	r.		
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		Art. 85, 86, 480
35	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 3
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi		
37	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		Art. 52 ust. 1 lit. b) Art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust.4
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust.4
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.		
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		
41c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468
	W tym: ...		Art. 481
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)		Art. 56 lit. e)
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I		
44	Kapitał dodatkowy Tier I		
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	7 810 691	
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 62, 63
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		Art. 486 ust. 4
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego		Art. 483 ust. 4

	podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018 r.		
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier II nie uwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		Art. 87, 88, 480
49	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 4
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		Art. 62 lit c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi		
52	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		Art. 63 lit. b) ppkt (i) Art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 66 lit. b), art. 68, art. 477 ust. 3
54	Bepośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4
54a	W tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego		
54b	W tym: udziały kapitałowe istniejące przed dniem 01 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień okresu przejściowego		
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.		
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		
56c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468
	W tym: ...		Art. 481
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II		
58	Kapitał Tier II		
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	7 810 691	

<b>59a</b>	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		Art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)
	W tym pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)
<b>60</b>	Aktywa ważone ryzykiem razem	36 466 352	
<b>61</b>	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	19,10	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
<b>62</b>	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	19,10	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
<b>63</b>	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	19,10	Art. 92 ust. 2 lit. c)
<b>64</b>	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130
<b>65</b>	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego		
<b>66</b>	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego		
<b>67</b>	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego		
<b>67a</b>	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131
<b>68</b>	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128
<b>69</b>	Nieistotne w przepisach unijnych		
<b>70</b>	Nieistotne w przepisach unijnych		
<b>71</b>	Nieistotne w przepisach unijnych		
<b>72</b>	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 45, 46, art. 472 ust. 10 Art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 Art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4
<b>73</b>	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11



74	Zbiór pusty w UE		
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38,48, 470, art. 472 ust. 5
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)		Art. 62
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		Art. 62
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		Art. 62
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		Art. 62
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	424 000	Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5

## Ujawnienia dotyczące instrumentów kapitałowych „nie dotyczy”

1	<b>Emitent</b>	
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	
3	Prawo lub prawa właściwe którym podlega instrument Ujmowanie w kapitale regulacyjnym	
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w mln, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	
9	Wartość nominalna instrumentu	
9a	Cena emisyjna	
9b	Cena wykupu	
10	Klasyfikacja księgową	
11	Pierwotna data emisji	
12	Wieczyste czy terminowe	
13	Pierwotny termin zapadalności	
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	
16	Kolejne terminy wykupu jeżeli dotyczy Kupony/dywidendy	
17	Stała lub zmienna dywidenda/stały lub zmienny kupon	
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	
22	Nieskumulowane czy skumulowane	
23	Zamienne czy niezamienne	
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia powodujące zamianę	
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	
28	Jeżeli zamienne należy określić rodzaj instrumentu na który można dokonać zamiany	
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu na który dokonuje się zamiany	
30	Odpisy obniżające wartość	
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	
36	Niezdadne cechy przejściowe	
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	

## Ujawnienia dotyczące bufora antycyklicznego

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	3 270 654,00
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	Nie dotyczy
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	Nie dotyczy

**Raport z realizacji ustalonego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko wyrażonego wskaźnikami ilościowymi**

<i>Nazwa limitu</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Stopień realizacji</i>
<b>Ryzyko kredytowe</b>			
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 3 %	0,00 %	0,00 %
Udział portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania	Max 65 %	51,02 %	78,49 %
Udział ekspozycji kredytowych Banku zabezpieczonych hipotecznie w łącznej wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sektorze bankowym <sup>5</sup>	Max 2%	0,005 %	0,25 %
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym	Max 85 %	72,98%	85,86 %
Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem	Max 3 %	0,00 %	0,00 %
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych Banku w łącznej wartości detalicznych ekspozycji kredytowych sektora bankowego <sup>6</sup>	Max 2%	0,001 %	0,05 %
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym	Max 10 %	6,36 %	63,60 %
Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem	Max 3 %	0,00 %	0,00 %
Ilość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu)	-----	7	-----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu)	-----	2 643 000,00	-----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu) w relacji do średniej wartości portfela kredytowego obliczonej wg stanów z końca miesiący analizowanego okresu	-----	6,81	-----
<b>Ryzyko operacyjne</b>			
Kluczowe wskaźniki ryzyka( KRI)			
1) zasobów kadrowych: rotacja pracowników: - nowi pracownicy - zwolnieni pracownicy	do 10,00 % do 10,00 %	7,41 3,70	74,10 37,00
2) dostępność i stabilność systemu IT: - awarie systemu , - sieć bankomatu	do 4 % do 4 %	0,00 0,00	0,00 0,00

<sup>5</sup> Limit monitorowany raz w roku, do końca I kwartału.

<sup>6</sup> Limit monitorowany raz w roku, do końca I kwartału.

3) zlecenie czynności podmiotom trzecim- usuwanie awarii systemu	do 10 godz. od zgłoszenia zlecenia	0,00	0,00
4) zarządzania procesami operacyjnymi: - błędy księgowe	do 30 błędów w skali kwartu	3	10,00
<b>Ryzyko płynności</b>			
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M1	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2	0	0	X
Kwota nadwyżki środków ponad kwotę środków wypełniających nadzorczą miarę płynności M1	-----	10 000,00	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie do 1 roku	0	0	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie powyżej 1 roku	0	0	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności skumulowanej (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych)	0	0	X
<b>Ryzyko stopy procentowej</b>			
Udział pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	Max 1 %	0,00 %	0,00 %
Iloraz aktywów wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku w pasywach wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku <sup>7</sup>	1	0,45	X
<b>Ryzyko kapitałowe</b>			
Łączny współczynnik kapitałowy	Min 13,25 %	19,11 %	144,23 %
Współczynnik kapitału Tier I	Min 10,25 %	19,11 %	186,44 %
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	Min 5,75 %	19,11 %	332,35%
Udział kapitału wewnętrznego w funduszach własnych	Max 75 %	55,82 %	74,43 %
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 3 %	12,45 %	415,00 %

<sup>7</sup> Nie ma charakteru limitu, jest to sytuacja pożądana.